

TURIZMUS ÉS GAZDASÁG

GEOGRÁFUS MESTERSZAK
(NAPPALI MUNKAREND)

TANTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓS DOSSZIÉ

MISKOLCI EGYETEM
MŰSZAKI FÖLDTUDOMÁNYI KAR
FÖLDRAJZ-GEOINFORMATIKA INTÉZET

Miskolc, 2018

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tantárgyleírás
2. Részletes tematika
3. Gyakorlati feladatok
4. Vizsgakérdések, írásbeli zárthelyi dolgozat

1. Tantárgyleírás

Tantárgy neve: Választható 3. Turizmus és gazdaság Tárgyfelelős: Siskáné Dr. Szilasi Beáta, egyetemi docens	Tantárgy kódja: MFKST730005 Tárgyfelelős tanszék/intézet: Földrajz- Geoinformatika Intézet Tantárgyelem: választható
Javasolt félév: 3.	Előfeltételek: nincs
Óraszám/hét (ea+gyak): 2+1	Számonkérés módja (a/gy/v): aláírás és vizsga
Kreditpont: 3	Tagozat: nappali
Tantárgy feladata és célja: A turizmus gazdasági hatásait úgy is meg lehet határozni, mint a turistákat fogadó terület és a turistákat szolgáltató területek gazdasága jellemzőiben, gazdasági struktúrájában végbemenő gazdasági változások. A gazdasági hatásokat ilyen szempontból nézve jelentősen meg lehet különböztetni a társadalmi, a kulturális és a fizikai hatásoktól. A tantárgy célja az, hogy a hallgatókat megismertesse az idegenforgalom gazdasági hatásaival és azok jelentőségével. A félév során megismerkedünk a turizmus világgazdasági jelentőségével, a kereslet-kínálat alakulásával, a fizetési mérlegre gyakorolt hatásokkal, a turizmus hozzáadott értékével, a foglalkoztatásban betöltött szerepével, valamint a turisztikai marketinggel. Fejlesztendő kompetenciák: tudás: Ismeri a földrajztudomány általános és specifikus jellemzőit, belső törvényszerűségeit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, kapcsolódását a rokon szakterületekhez. Ismeri a földrajz vizsgálható folyamatait, rendszereit, tudományos problémáit, erről széles körű szakirodalmi tájékozottsággal rendelkezik. Ismeri a természet- és társadalomföldrajz mélyebb összefüggéseit, az ezekre vonatkozó elméleteket. Ismeri a rendezett adatbázisokban elvégezhető műveleteket és modelleket. képesség: Képes a földrajztudomány ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizésére, az átfogó és speciális összefüggések szintetizálására és azok értékelésére, a földrajztudományi elméletek, elvek kritikus szemléletű bírálatára a változó természeti és társadalmi környezet tükrében. Képes a földrajztudomány egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készíteni. Munkája során alkalmazza a geográfia műveléséhez szükséges grafikai és térképészeti eljárásokat. Képes a geoinformatikai adatgyűjtés folyamatát önállóan és értelmezetten végigvezetni. Képes a gyűjtött adatokat adatbázis rendszerbe rendezni, azokban különféle műveleteket végezni, modelleket alkotni, vagy a beszerzett adatokat geoinformatikai alapon rendszerezni, megjeleníteni. attitűd: Törekszik a földrajzi szférákban lejátszódó folyamatok minél szélesebb körű megismerésére, szintetizálására. Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit, a fenntartható fejlődés iránti elkötelezettsége irányítja és alakítja tetteit. Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik. Törekszik arra, hogy a geográfia területén tudását folyamatosan továbbfejlessze. autonómia és felelősség: Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli, és felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.	
Tantárgy tematikus leírása: 1. ea. A turizmus helye a világgazdaságban. <i>1. gy. Félév bemutatása, tematika, feltételek. Első esettanulmány kiadása (A turisták és a turisztikai vállalkozások gazdasági kapcsolatai).</i> 2. ea. A turizmus gazdasági jelentősége Magyarországon. <i>2.-12 gy. Esettanulmány feldolgozása. Az előadások elméleti anyagaihoz</i>	

kapcsolódó feladatok megoldása.

3. ea. Az idegenforgalomhoz kapcsolódó gazdaság (kereslet és kínálat).

4. ea. A turizmus gazdasági hatásai.

5. ea. Gazdasági fejlődés és turizmus.

6. ea. A fizetési mérleg.

7. ea. Pénzügyi folyamatok.

8. ea. A turizmus hozzáadott értéke (GDP/GNP).

9. ea. A turisták költési struktúrája, a jövedelmek eloszlása.

10. ea. Multiplikátorok a turizmusban.

11. ea. Foglalkoztatás a turizmusban.

12. ea. Központi bevételek és kiadások.

13. ea. A gazdaság struktúrája és a turizmus. A turisztikai marketing.

13. gy. Az esettanulmányok feldolgozása alapján összeállított szemináriumi dolgozat leadása.

14. ea. Összefoglalás, elővizsga lehetősége.

14. gy. Félév értékelése. A feladatok pótlásának lehetősége.

Félévközi számonkérés módja:

Gyakorlati óra keretében történő közös munka, ahol a hallgatóknak képesnek kell lenniük, logikus földrajzi állítások megfogalmazására, azok feltételeinek és az azokból levonható következtetések pontos megadásával.

Gyakorlati-elemző évközi feladat megfelelő szintű teljesítése, ami beleszámít, mint félévközi feladat teljesítés a vizsgajegybe 20%-ban. A vizsgajegy az órán végzett szóbeli munkában jelentkező aktivitásból (10%), a gyakorlati feladat teljesítéséből (20%), valamint a félévvégi vizsgajegyből (70%) tevődik össze. A tárgy elvégzése során a hallgató képes a földrajztudomány ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizésére, az átfogó és speciális összefüggések szintetizálására és azok értékelésére, a földrajztudományi elméletek, elvek kritikus szemléletű bírálatára a változó természeti és társadalmi környezet tükrében.

Értékelés:

100–81%: jeles, 80–71%: jó, 70–61%: közepes, 60–51%: elégséges, 50–0%: elégtelen

Kötelező irodalom:

Kaspar, C. 1992: Turisztikai alapismeretek. KIT Kft., Budapest

Puczkó L. - Rátz T. 2005: A turizmus hatásai. AULA KIADÓ KFT, Budapest

Daniel J. Stynes: Economic Impacts of Tourism.

<https://msu.edu/course/prr/840/econimpact/pdf/ecimpv01.pdf>

Michalkó Gábor: Boldogító utazás. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010.

Ajánlott irodalom:

The World Factbook

Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek

Hanusz Á. 2012: A turizmus területi dimenziói. Nyíregyháza.

Mészáros R. és munkaközössége 2010: A globális gazdaság földrajzi dimenziói. Akadémiai Kiadó, Budapest.

2. Részletes tematika

Dátum	Előadás
2018.09.11.	A turizmus helye a világgazdaságban.
2018.09.18.	A turizmus gazdasági jelentősége Magyarországon.
2018.09.25.	Az idegenforgalomhoz kapcsolódó gazdaság (kereslet és kínálat).
2018.10.02.	A fizetési mérleg. A turizmus hozzáadott értéke (GDP/GNP).
2018.10.09.	A turizmus gazdasági hatásai. Gazdasági fejlődés és turizmus.
2018.10.16.	Pénzügyi folyamatok. A turisták költési struktúrája, a jövedelmek eloszlása.
2018. 10.23.	Oktatási szünet. Nemzeti ünnep.
2018.10.30.	Multiplikátorok a turizmusban
2018.11.06.	Foglalkoztatás a turizmusban.
2018.11.13.	Központi bevételek és kiadások.
2018.11.20.	A gazdaság struktúrája és a turizmus.
2018.11.27.	A turisztikai marketing.
2018.12.04.	Összefoglalás, legújabb statisztikák és rangsorok.
2018.12.11.	ELŐVIZSGA!

Dátum	Gyakorlat
2018.09.10.	<i>Félév bemutatása, tematika, feltételek. Első esettanulmány kiadása (A turisták és a turisztikai vállalkozások gazdasági kapcsolatai).</i>
2018.09.17.	Egri rendezvény.
2018.09.24.	A turisztikai statisztikai adatforrások áttekintése. UNWTO, ENSZ, EUROSTAT
2018.10.01.	<i>Esettanulmány feldolgozása. Az előadások elméleti anyagaihoz kapcsolódó feladatok megoldása.</i>
2018.10.08.	<i>Esettanulmány feldolgozása. Az előadások elméleti anyagaihoz kapcsolódó feladatok megoldása.</i>
2018.10.15.	<i>Esettanulmány feldolgozása. Az előadások elméleti anyagaihoz kapcsolódó feladatok megoldása.</i>
2018. 10.22.	Oktatási szünet.
2018.10.29.	<i>Esettanulmány feldolgozása. Az előadások elméleti anyagaihoz kapcsolódó feladatok megoldása.</i>
2018.11.05.	<i>Esettanulmány feldolgozása. Az előadások elméleti anyagaihoz kapcsolódó feladatok megoldása.</i>
2018.11.12.	A statisztikai adatbázisból bővíteni a 2. feladathoz szükséges adatokat.
2018.11.19.	A statisztikai adatbázisból bővíteni a 2. feladathoz szükséges adatokat.
2018.11.26.	A statisztikai adatbázisból bővíteni a 2. feladathoz szükséges adatokat.
2018.12.03.	A feladatok javítása
2018.12.10.	Pótlási lehetőség az aláírás megszerzéséhez.

3. Gyakorlati feladatok

A félév során egy gyakorlati feladatot kell teljesíteni, aminek két része van.

1. feladat: Az első esettanulmány alapján (A turisták és a turisztikai vállalkozások gazdasági kapcsolatai), válasszon ki egy mintaterület, aminek elemzésével a turizmus gazdasági vonatkozásait részletesen be tudja mutatni! A beadásra kerülő dolgozat 5-10 oldalas legyen. A földrajzi lépték változhat, lehet ország, országcsoport, kontinens.

2. feladat: Készítsen egy rövid bemutatót az elméleti anyaghoz kapcsolódó szabadon választott gazdasági mutatóról, amihez felhasználhatja az 1. feladat mintaterületét.

4. Vizsgakérdések, írásbeli zárthelyi dolgozat

Turizmus és gazdaság. vizsgateszt

1. kérdés: Mi segítette elő a turizmus megerősödését, valamint a turisták számának és a bevételeknek a növekedését? (2 pont)

A, a hagyományos ágazatok (ipar) megerősödése

B, a szolgáltatási szektor erősödése

C, a hagyományos ágazatok (mezőgazdaság) megerősödése

2. kérdés: Igazak-e a következő állítások (külön-külön)? (8 pont)

A, A falvakban az attrakció a hagyományos életmód, így nem lehet nagymértékű turisztikai beruházásokra (szállodaépítés) számítani. **I**

B, A tengerparti turizmus fejlődése rendszerint magas látogatottságot eredményez, így nagymértékű infrastruktúrafejlesztést és szolgáltatásbővülést von maga után. **I**

C, Az infrastruktúra fejlesztése nem javítja a helyi lakosság életminőségét. **H**

D, Magyarország 1996-ban a világranglista 8. helyén állt a nemzetközi turistaérkezések számát illetően, azonban a turisztikai bevételek listáján csak a 41. helyen volt. **I**

3. kérdés: Mi jellemi és befolyásolja a turisztikai keresletet? (16 pont)

Válasz:

- A turisztikai kereslet szezonális, párosulva a szolgáltatásoknak azon jellemzőjével, hogy nem raktározhatók (a ma el nem adott szállodai éjszaka holnap már nem adható el), azzal a következménnyel jár, hogy a turizmusban működő vállalatoknak a turistaszemély ideje alatt kell megtermelni az egész éves nyereséget.
- A kereslet időbeni ingadozása természetesen hatással van a foglalkoztatottságra és a befektetésekre is.
- A szezonálishoz való alkalmazkodásnak többféle módja is van.
- Egyik lehetőség a teljes jelentkező kereslet kielégítése a csúcsidekban (általában a minőség rovására megy, de az adott szolgáltatás nem veszít vendéget).
- Egy másik alternatíva a kínálat visszafogása olyan szintre, amely ugyan alacsonyabb, mint a főszezon legmagasabb kereslete, de képes garantálni, hogy a vendégek azt a minőséget kapják, mint máskor.
- A szálláshelyek és a közlekedési vállalatok esetében hagyományos mód a túlfoglalás (overbooking), ami azt jelenti, hogy a tényleges kapacitásuknál nagyobb számban fogadnak el foglalásokat, abban bízva, hogy lesznek olyan turisták, akik visszamondják.
- Amennyiben ez nem történik meg, akkor a szolgáltató felelőssége, hogy kárpótolni tudja mindazon vendégeket, akik nem kapták meg a lefoglalt szolgáltatást.
- Magyarországon a Forma-1 idején voltak olyan turisták, akik Kecskeméten, vagy Siófokon kaptak szállást, a budapesti túlfoglalás következtében.
- A szezonálisal együtt járó kedvezőtlen következmények csökkentésének módja a kereslet időbeni koncentrációjának csökkentése, vagyis a szezon meghosszabbítása.

- Befolyásolja a turizmus szektor működését a turisták motivációinak és igényeinek sokfélesége is.
- Jellemző ezen kívül a turisztikai keresletre a magas ár-és jövedelem rugalmasság, így viszonylag alacsony az egyes desztinációkkal, közlekedési vállalatokkal, szálláshelyekkel vagy utazásszervezőkkel szemben tanúsított fogyasztói hűség.
- Az új fogadó országok megjelenése és fejlődése tovább erősíti a versenyt.
- A turisztikai vállalatok törekednek tehát arra, hogy megtartsák a vendégeket, például törzsutas, törzsvendég programokkal.
- A magas ár-és jövedelemrugalmasság következtében a turisztikai keresletet viszonylag hatékonyan lehet pénzügyi eszközökkel befolyásolni.

4. kérdés: A turisztikai munkahelyteremtésben jelentős szerepet játszik az, hogy a turizmus munkaerő-intenzívnek tekinthető ágazat. Írjon erre példákat! (12 pont)

Válasz:

1. Személyes kapcsolatra alapozott szolgáltatást kínál
2. A szolgáltatás színvonalának emelkedésével (luxusszállodák, hajó-körutak) egyre több alkalmazott jut egy vendégre, illetve
3. A munkaerőt korszerű technikával felcserélő eszközök csak ez elmúlt években terjedtek el szélesebb körben.
4. Olyan új, az utóbbi évekig nem létező munkakörök megjelenése, mint az animátor (aktív programszervező), vagy az ökotúra-vezető.
5. Különösen a fejlődő országokban (Egyiptom, India) és néhány szolgáltatás (utcai árusok, taxisofőr, idegenvezető) esetében jelentős az **egyéni foglalkoztatás**, amikor a munkavállaló csak saját magát viszi a vállalkozásba.
6. A turizmusban nagyon magas a **fluktuáció**, azaz a munkaerő cserélődése, amely egyrészt a nem túl magas fizetéseknek, másrészt a szezonális foglalkoztatásnak és a szakképzetlenek magas arányának is tulajdonítható.